

יש להקדים מחשבת 'המקום' ב"ה למחשבת צרכי הזמן

מדברי קדשו אנו למדין, שמחשבת 'המקום' ברוך הוא קודמת למחשבת ענייני הזמן, וכל צרכי חמדי תבל וענייני פרנסה ובריאות ושאר צרכים המוכרחים לאדם, אינם עיקר תפילותינו. אלא יסוד כל עיקר התפילה הוא 'למעןך אלקינו', שיתגדל ויתקדש שמייה רבא. ועל זה היסוד מוסבים כל שאר התפילות על שאר הדברים, שכולם נצרכים בשביל זו התכלית.

ואף יעקב אבינו ע"ה, טרם שניגש להתפלל על הלחם לאכול ועל הבגד ללבוש, הקדים הפגיעה והתפילה על כבודו של מקום ועל בנין בית המקדש, וכלשון המדרש שהזכיר: "מהו 'ויפגע' צלי, 'במקום' צלי בבית המקדש וכו'" עי"ש. ואף שהיתה זו עיקר תפילת יעקב, לא נכתבה אלא ברמז מחמת הפשטות שבדבר, שתפילה זו אין צריכה להתפרש, רק העניינים הגשמיים שביקש עליהם נצרך לפרש.

אי אפשר לעבוד הבורא ב"ה ללא גוף בריא ושאר צרכי האדם

כי בריאות הגוף יש בה גם כן צורך לכבוד שמים, שאי אפשר להשיג ידיעת הבורא בלא זה. כמו שכתב הרמב"ם [פ"ד מהל' דעומ ס"א]: "הואיל והיות הגוף בריא ושלים מדרכי השם הוא, שהרי אי אפשר שיבין או ידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה. לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים". עכ"ל. הרי שללא גוף בריא ואמצעים הגשמיים הנצרכים, אי אפשר לעבוד השם יתברך.

ואדרבה לפי הנראה מדברי התפארת שלמה, שזו התפילה על גלות השכינה היא היסוד לכל שאר התפילות, כאשר מכוון התכלית מכל הבקשות לכבוד שמים. אם כן נמצא שתפלה זו שמתפלל על שכינתא קדישא תועיל גם לתפלה ברוחניות שלו. שכשמבקש בראשית על צער גלות השכינה, מראה בזה אמיתת עבודת השם שלו, שהיא לשם שמים ולא בנגיעות לצרכו.

לתפילה על השכינה צריך שיהיה משתוקק לזה באמת

והנה כדי שתהיה ראשית תפילתו לכבוד שמים, צריך שיהיה זאת בחפץ לבו באמת, שיתן מחשבתו על צערה הגדול, ויהיה תשוקתו להשם יתברך.

שראש וראשון הוא הרצון וההשתוקקות שבלבו של האדם, שלמה שהאדם מייחל בפנימיות לבו, על כך הוא מתפלל ומבקש. ולכן צריך שיהיה הדבר בעומק לבו באמת.

הכל תלוי במחשבתו והשתוקקותו של האדם

וכמו שביאר שם התפארת שלמה [פרשת וילא טס], וזל"ק: "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש. הנה כבר כתבו הראשונים ז"ל, כי כל מעשה אבות הוא רק בשביל הבנים, וכמבואר ברמב"ן ז"ל [ר"פ לן]. ולכך יעקב אבינו ע"ה בצאתו לחוץ לארץ, ידע כי זה סימן לבנים. לכן השתדל להתפלל במקום ההוא, על דרך שאמרו רז"ל אצל הר הבית [מע"ט ג, ט]: הבנויות בחול ופתוחות לקודש קודש, הבנויות בקודש ופתוחות לחול חול".

"הרמוז, להורות עם בני ישראל היושבים בחוץ לארץ, ומצפים ומייחלים על בנין בית המקדש, כמ"ש [מלכים א ט ט מ] 'והתפללו דרך ארצם', וכמ"ש [מהלס קיט יט] 'פתחו לי שערי צדק' וזהו שער השמים. הרי הם כאלו הם בקודש. ולהיפך ח"ו כאשר יושבים בארץ ישראל, ופתוחות לחול במחשבתם, הרי הם כיושבי חוץ לארץ. וזה שקבע יעקב להמשיך כל התפלות במקום ההוא של כל בני הגולה".

"וזה: 'ויפגע במקום כי בא השמש', הגלות הוא החושך, ובזמן הגאולה כתיב [מלאכי ג ט] 'וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה'. וכן היה כל תפילותיו 'ושבתי בשלום אל בית אבי', שלם מן החטא באורך הגלות, ונשוב לבית אבינו במהרה בימינו אמן".
עכל"ק.

הרי מבואר מתוך דברי קדשו, שהכל תלוי במחשבתו והשתוקקותו של האדם, ויושבי חוץ לארץ המחשבים ומשתוקקים תמיד אל המקום הזה, הרי הם כיושבי ארץ ישראל. כי עיקר הרצון המחשבה והתשוקה צריכה להיות לשער השמים, ולכבוד שמים ולגאולת השכינה.

וכבר הזכרתי כמה פעמים היסוד שלימד הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שבמקום שמחשבתו של אדם שם הוא, כי עיקר הכל הולך אחר המחשבה והרצון שבכל דבר.

ב

ההודאה שבתפילה והאמונה בכוחה

מודה על העבר וצועק על לעתיד לבוא

עוד עיקר גדול בתפילה, שיהיה מתחילה מודה על העבר, ואחר כך מבקש על העתיד, ולא לבוא מיד בתביעת צרכיו. כמו ששנינו בריש פרק הרוואה [נרכוס נד.]: "נותן הודאה על שעבר, וצועק על העתיד לבוא".

וכמו שכתב בזה בסה"ק תפארת שלמה [פרטמ וילא], וזל"ק: "נותן הודאה לשעבר וצועק אלהבא. ידוע כי האדם הרוצה לבקש על צרכיו, הנה צריך מקודם לתת הודאה לשעבר, ואחר כך יכול למשוך חסדים להבא. כמ"ש [מהלס קים א] 'הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו'. פירוש כשאדם נותן הודאה לשעבר כי טוב, אז מביא חסדים טובים לעולם חדשים לבקרים".

"וז"ש בנוסח התפלה בראש השנה ויום הכיפורים ועשרת ימי תשובה: 'ועל כולם יתברך ויתרומם כו' וכתוב לחיים טובים', כשנותן הודאה על שנה העברה, אחר כך יוכל להתפלל על השנה הזאת הבאה עלינו לטובה". עכל"ק.

וההודאה על העבר היא פותחת הצינור להמשכת החסדים על להבא, שעל ידי זה שמודה להשם כי טוב מושך עליו שיהיה 'לעולם חסדו'.

אין תפילה שחזרת ריקם

גם זאת תנאי מעכב בתפילה, היא האמונה שצריך האדם להאמין בכח התפילה, ושאינן שום תפילה שאדם מתפלל הולכת לאיבוד. כמו שאמרו בירושלמי [נרכוס פ"א ה"א]: "אמר רבי יוחנן, ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו, למה שאין תפלה מפסדת". ע"כ.

ואמרו במדרש [דנ"ר ג, ז]: "מהו בכל קראנו אליו [דנריס ד ז], אמרו רבנן: יש תפלה שנענית לארבעים יום וכו'. ויש תפלה שנענית לעשרים יום וכו'. ויש תפלה לשלשה ימים וכו'. ויש תפלה ששנענית ליום אחד וכו'. ויש תפלה שנענית לעונה וכו'. ויש תפלה שעד שלא יתפלל אותה מפיו הקב"ה יענה, שנאמר [ישעיה סה כד] והיה טרם יקראו ואני אענה". ע"כ.

וכן איתא במדרש שוחר טוב [שמאל פרשה ד]: "יש תפלה שהיא נענית למאה שנה וכו'. יש תפילה שהיא נענית לתשעים שנה וכו'. יש תפלה שהיא נענית לשמונים שנה וכו'. יש תפלה שהיא נענית לשישים שנה וכו'. יש תפלה שהיא נענית לחמישים שנה וכו'". ע"כ. ועוד הארכתי בדבר בספר מבשר טוב תחיית המתים, עיין שם.

הגם שראה אברהם שלא הועילה תפילתו על סדום - הוא המשיך בתפילותיו

ובסה"ק תפארת שלמה [פרשת וירא טז] כתב, וזל"ק: "או יאמר, וילך ה' וגו' ואברהם שב למקומו [נראשית יח ג]. רוצה לומר, אף על פי שהלך הקדוש ברוך הוא ממנו, ולא הועיל בתפלתו כלום על סדום, אף על פי כן 'אברהם שב למקומו' להתפלל על בני ישראל. ואברהם עודנו עומד בתפלה על עמו בני ישראל".

"וכן נכון לכל איש ישראל, אף על פי שרואה שאין תפילתו מועלת, אף על פי כן אל ימנע מן הרחמים, להעתיר אל ה' תמיד". עכל"ק.

וביאור דברי קדשו, שצריך להתעקש ולהמשיך בתפילותיו, משום שסוף כל סוף תועיל תפילתו, שאין תפילה נפסדת כמבואר בירושלמי הנ"ל. ולכן ייסד התפארת שלמה הק' שאף על פי שרואה עתה שאין תפילתו נשמעת, אל ימנע עצמו מלהתאמץ בתפילה.

הועילה תפילתו של אברהם עבור דורות הבאים

ולפעמים מועילה התפילה לדור אחר, כמו שכתב אא"ז זצללה"ה בתולדות אדם [שלהי פרשת וירא] שהועילה תפילתו של אברהם לדורות הבאים. וזל"ק: "המכסה אני מאברהם את אשר אני עושה ואברהם היו יהיה וגו' [נראשית יח ז-ט]. ודרשות חז"ל [נ"ר מט, נ] ידוע: וחמשה כרכים הללו הם של אברהם אבינו עליו השלום, וכי אעשה שלא מדעתו ח"ו".

"ולכאורה קשה, כיון שהקדוש ברוך הוא רצה לגלות לאברהם שיתפלל בעדם, כי לא חפץ בהשחתת עולם, מפני מה לא הועיל בתפילתו".

"אך באמת הקדוש ברוך הוא חפץ חסד הוא מעולם, ואם היה מוצא שם עשרה צדיקים אף על ידי צירוף, בוודאי לא היה הקצף עליהם. אך שלא היה בעת ההוא צדיקים שיחול עליהם תפילת אברהם אבינו עליו השלום. אבל בדורות הבאים, אף שאין לך דור שאין בו מדור המבול ומדור הפלגה ומאנשי סדום [ספרי דברים, טז],

שמי שאינו עומד בדיבורו הדין תורה הוא שהבית דין יאמרו לו מי שפרע וכו' [נ"מ מ.ד.], הרי שיש בכל דור מדורות האלה".

"ועל זה פעל תפלת אברהם אבינו עליו השלום, אף אם יהיה בדור ח"ו מאנשי סדום, שלא ישחיתם ח"ו, כי כבר התפלל עליהם שיציל אותם מכל רע. לזה כתיב [שם כג]: 'ואברהם עודנו עומד שם', היינו תפלתו הקדושה, כי עמידה זו תפלה כידוע [נרכוס ו:], הם עומדים לעד שלא ישחיתם. ומכל שכן לצדיקים". עכל"ק.

שלא ליתן היצר לרפות לבו שבין כך אין תפילתו נשמעת ושחבל להתאמץ וכו' ובכן צריך האדם להתחזק מאוד, שלא יפול לרפיון שמנסה היצר הרע להכניס בלבו, ולומר לו: מה לך להתאמץ מחדש בכל יום ויום בתפילה, אחר שאתה רואה שאין תפילתך נשמעת. ובאמת הדבר אינו נכון שתפילתו אינה נשמעת, אלא יבוא יום וזמן שתפילתו תשמע, וצריכים עת רצון לזה. ולפעמים אפשר שאף שתפילתו לא נעשית מיד עבורו, זה עוזר לכלל ישראל, שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילת בני ישראל ותפילתם לא תשוב ריקם.

ויתר על כן צריך האדם לדעת, כשרואה שאין תפילתו נשמעת, שבאמת אין האדם יודע מצבו איך היה נראה ברוחניות ובגשמיות בלא כל אותם התפילות.

ג

כח התפילה מן השמים - והעלאת כל התפילות

השפעת אפשרות התפילה מכוחו יתברך שמו

כתב אא"ז זצלה"ה בסה"ק תולדות אדם [פר' נשלם ד"ה ה' ילחם לנכס נמוס"ד], וזל"ק: "הנה ענין המלחמה הוא ענין בחירה, לכבוש הצד שכנגדו לרצונו, כמו מלחמת היצר. ואף על פי כן, לא בכח יוגבר איש [ש"א ז ט], שהכל הוא מכח השם יתברך. כמאמר הגמרא [נרכוס ז]: 'מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל וכו'', שלולי כח השם יתברך אין בכוחנו להתפלל, כנאמר [מהליס נא ז] 'אדני שפתי תפתח'. כי צריך האדם לידע, כי אין לו כח לפתוח שפתיו להתפלל, זולתו מכוחו יתברך שמו".

"והנה מצד השם יתברך, הנשמות כולם היה יכולת בידם להשיג בשווה, כי בהבריאה אין שום שינוי מזה לזה, רק השינוי הוא מצד המקבלים. וכפי שאדם מכין עצמו, כך יש בכוחו להשיג. אבל בעצם הבריאה, כולם שווים בכוחם להשיג". עכל"ק.

לכן אומרים לפני כל תפילה "ה' שפתי תפתח וכו'" - להכיר שהכל ממנו יתברך

למדנו מדברי קדשו, שכל כח התפילה שאנו מתפללים הכל הוא אך ורק מכוחו יתברך, שלולי תפילתו יתברך שהקב"ה מתפלל בעבורנו אין בכוחנו להתפלל. ואין האדם יכול כלל לפתוח שפתיו להתפלל, זולתו מכוחו יתברך שמו. ואפשר לזה תקנו לומר לפני כל תפילה פסוק זה: "ה' שפתי תפתח וכו'", להזכיר האדם שיידע שכל עצם התפילה שהוא מתפלל הוא רק מכוחו יתברך, ויבקש על כך שיעזרהו הבורא ברוך הוא להתפלל לפניו כראוי.

ולכן מובן מה שסיים התולדות אדם [סס], שמצד השם יתברך, כל הנשמות כולם היה יכולת בידם להשיג בשווה, כי בהיות עצם התפילה נשפעת ממנו יתברך, ומצידו יתברך אין שום שינוי מזה לזה, וכל השינוי הוא מצד המקבלים. לכן יכול כל אדם לזכות בתפילתו, והוא רק צריך להכין עצמו, וכפי שהוא מכין עצמו כך יש בכוחו להשיג.

ולפיכך אין צריך בשום אופן לשמוע לסטרא אחרא שמבטל ח"ו תפילתו, כי הרי מצד התפילה עצמה אין שום חילוק בין זה לזה, והכל תלוי רק בהכנת המקבלים. ואם כן שקר וכזב הוא שאין טעם בתפילתו.

אפילו תפילות עם שגיאות עולים למעלה ועושים נחת רוח להשם יתברך

ואפילו תפילות עם שגיאות עושים נחת רוח גדול להשם יתברך, כמו שכתב כ"ק אאמו"ר זצלה"ה בסה"ק חלקת יהושע [מאמר רצעי דף נד], וזל"ק: "לא לזלזל בדיבורים שבין איש ישראל לקונו. כמו שאמרו כמה צדיקים, שפעלו המתקת הדינים וישועות, בדיבורים של אנשים פשוטים למאוד, שלא יכלו אפילו להתפלל כהוגן ולומר 'עברי' כראוי. אך שנאמרו בתום לב ובחמימות באמונה פשוטה, כמ"ש במדרש [שיר רנב ג, א] 'ודלוגו עלי אהבה, כגון עם הארץ שקורא לאהבה איבה'".

"כידוע אצל הרבי ר' אלימלך זצלה"ה, כמו שמסופר בכפרי אחד שנסע לליזענסק, שהרבי ר' אלימלך היה משבח אותו, ואמר עליו: שלבו בוער באהבה להשם יתברך. בשבת אחת כיבד אותו הרבי ר' אלימלך לעבור לפני התיבה להתפלל עד שוכן עד, משהגיע למזמורי 'שיר המעלות' סיים במקום 'הלעג השאננים' [מהלס קג ד] 'השאגים'. והכריז הרבי ר' אלימלך זצלה"ה, שכל הפמליא של מעלה שמחו בטעות מתוקה זו".

"וגם אצל הרבי הזקן מהר"ש זצללה"ה מבעלזא היה גם כן כזה, ששיבח מאד הפירוש של חייט פשוט על: 'עוונינו אנו בנו', שאף שחטאנו אנחנו בנינו להשם יתברך. וגם אצל הרבי מרימינוב, ר' מנחם זצללה"ה, עם הטעות של איש פשוט בשמונה עשרה בברכת השנים, בזמן ששררה מחלות הנשים רח"ל, והמתיק בזה הגזירה".

"וכמו שהיה אצל הבעש"ט זצללה"ה, בזמן שהיה עצירת גשמים, באחד שהתמרמר מאד בשעת קריאת שמע בתיבות [דנריס יא יז] 'ועצר את השמים'. ועוד כמה ענינים שהיו אצל הצדיקים בדורות הקודמים". עכל"ק.

הרי, שאין לזלזל חלילה בשום תפילה, והעיקר היא כוונת הלב בתפילה, ושתצא התפילה מעומק לבבו. וכמו שלימדנו: "שלא לזלזל בדיבורים שבין איש ישראל לקונו".

עיקר התפילה תלויה בהכנת האדם אל התפילה

כי עיקר התפילה תלויה בהכנת האדם אליה ברצון הלב, ובהתבוננותו בה. שהתפילה יוצאת לפי ההכנה לתפילה והתבוננות. ועיקר החיסרון בתפילה הוא במה שאינו מתבונן לפני מי אתה עומד להתפלל, ושכל ההשפעות מן השמים ברוחניות ובגשמיות תלוי בתפילתך וכו'.

גם התפילות הנידחות יהיה להם תיקון ועליה

עוד זאת צריך לדעת, שאף אותם התפילות שנדחו יהיה להם תיקון ועלייה, ובפרט בדורותינו אנו.

כמו שכתב כ"ק אאמו"ר זצללה"ה בסה"ק חלקת יהושע [ריש ולא דף מה. טו"א], וזל"ק: "ויחלום וכו' [נראשימ כמ יצ]. להבין הענין [שתפלת ערבית] שיעקב אבינו ע"ה תיקן [רשות], הלא הוא בחיר האבות, ומדוע תפילת ערבית רשות [נכוח ד:]:".

"אך דהנה ידוע שיש בכמה זמנים תפלות נדחות, וצריכים להעלותם על ידי צדיק הדור, או על ידי אחדות ישראל. וזה שאמר לו הלל [להגר שביקש ללמוד תורה על רגל אחת, ואמר לו [שנמ לא]: דעלך סני לחברך לא תעביד]. וזה שאמרו [נ"ר כה, ז]: ואהבת לרעך כמוך [זה כלל גדול בתורה], כמו שבתורה, כל ישראל יש לו אות, ובל ידח ממנו נדח, כך תפלות ישראל, לא ידחו. וזה: 'לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה' [יושלמי נרכוס פ"א ה"א]. וזה: [המתפלל] צריך שיתן עיניו למטה וכו' [נכוח קה:]:

לרמז על תפילות נדחות שלא עלו, לתקנן. וזה: 'על כל נשימה צריך להלל יי'ה' נצ"ר יד, ט], כמו שנשמות ישראל, ובל ידח ממנו נדח, כך תפילות ישראל". עכ"ל"ק.

כמו שהמשיח יתקן כל נשמות ישראל ומעשי התורה ומצוות שלהם - כן יתקן גם כל תפילותיהם הרי מבואר להדיא בדברי קדשו, שכמו שעל נשמות ישראל נאמר [ט"ז יד יד]: "ולא ישא אלהים נפש, וחושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח". כמו כן נאמר ענין זה על תפילות ישראל, שאין שום תפילה נידחת ונפסדת חלילה מן העולם.

ובאמת שזהו יסוד כללי, וגם כל מצוה ודבר טוב שעושה כל איש ישראל בלא כוונה וטעם יהיה להם תיקון ועליה. ובפרט בימות המשיח, כמו שמשיח צדקנו יתקן לרום השלמות את בני ישראל, כך גם יתקן התורה והמצוות שלהם. אבל אם ח"ו לא התפלל כלל ולא עסק בתורה ובמצוות, הרי לא יהיה למשיח צדקנו מה לתקן עבורו.

תפילות הצדיקים מעלים את התפילות הנידחות שבישראל

וזה עומק כוונת דברי כ"ק אאמו"ר זי"ע, שהכתוב לא ידח ממנו נדח, קאי גם על כל התפילות של ישראל שיהיה להם עלייה. כי על ידי תפילות אבותינו ורבותינו הקדושים, ותפילות הצדיקים שבכל דור ודור, הם מתקנים ומעלים כל התפילות הנידחות לתיקונם הגמור.

וכמו שכתב עוד כ"ק אאמו"ר זצלה"ה בחלקת יהושע [שס נהמסן הדברים, דף מה.], וזל"ק: "וזה: 'והנה סולם מוצב ארצה' [נלאשית כמ יצ], שאיתא בבעל הטורים: בגימטריא 'ממון', ו'קול'. לרמז שאותן התפילות הנידחות יתעלו על ידי 'וראשו מגיע השמימה', על ידי צדיקים הנקראים ראשי ועיני העדה". עכ"ל"ק. והן הן הדברים שנתבארו.

ד

רק בכח התפילה ניתן להינצל מן היצר המהפך את העבירה למצוה

והנה כח התפילה מועיל מאד להינצל מאותו יצר הרע המסמא עיני האדם ומערבב ומבטל את מוחו ולבו, ומראה לו על הדברים שאינם טובים כאילו הם מצוה. שעל כל אלו וכיוצא באלו מועיל מאד כח התפילה, שהשם יתברך יאיר את עיניו להכיר האמת.

כמו שכתב כ"ק אא"ז זצללה"ה בסה"ק תולדות אדם [פרשם ושלם נמוה"ד], וזל"ק: "או יש לומר, כי הנה יש לדקדק עוד, למה כתיב [נלאשם לנ ג] 'אל עשיו אחיו', וכי לא ידעינן שעשיו היה אחיו, והוי ליה למימר רק אל עשיו".

"אך הענין הוא, כי נודע מה שכתוב בספרים הקדושים, שהתורה הקדושה היא נצחיות, בכל דור ודור ובכל אדם ובכל זמן. גם נודע שיעקב הוא בחינת טוב, ועשיו היא בחינת רע, וכל עבודת האדם הוא רק לברר הטוב מהרע, שיהיה כולו טוב ונקי בלי שום פסולת".

החלק היותר רע הוא מה שהיצר מסמא את עיני האדם ומראה לו על הרע שהוא טוב

"וכשם שיש בטוב כמה מיני טוב, כמו כן יש ברע כמה מיני חלקי רע. והחלק היותר רע הוא, מה שאין לב אדם מבין על זה, שהיצר הרע מסמא עיניו של אדם לאמר לו טוב ומתוק הוא, ובאמת הוא רע ומר. כמו שאמר הנביא [ישעיה ה כ]: 'הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חושך לאור ואור לחושך, שמים מר למתוק ומתוק למר'. כי בהתחלת פיתוי היצר הרע אינו מפתה את האדם לעשות עבירה גלויה ומפורסמת, כי מי ישמע אליו. אך דרכו לפתות בהתחלה 'היום אומר לו עשה כך ולמחר עשה כך' [שנא קה:], ומראה לאדם בהתחלה שהוא מצוה מבחוץ, ובאמת בפנימיות הוא עבירה".

"והאיך נדע אם הוא באמת מצוה או עבירה, כי מצד חומרו הוא נוגע בדבר הזה, 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו' [נלאשם ס נא]. והעצה, שיקח האדם לפלס במאזני צדק ומעמקי לבבו, בטוב טעם ודעת. ועיקר לכתת את רגליו לצדיקים ותלמידי חכמים יאירו את עיניו על ידי התורה הקדושה, אם חפץ באמת לשבר מידותיו הרעים ותאוות הגופניות. ומשום זה נקראים [נמדנר טו מ] 'עיני העדה', שהם בחינת עינים לאנשים שסר לבם מדרך האמת ח"ו, ואינם יודעים הדרך ילכו בה. כי עדה לשון הסרה כנודע, והם להם לעינים".

"וזה מה שתיקן יעקב אבינו עליו השלום תפלת מעריב, כי הוא לעורר רחמים וחסדים אף על אנשים שמעורבבים בדעותיהם, שהשם יתברך יוציא אותם מאפילה לאורה, זו תורה ומצוות, כהוגן. ועל זה נאמר [נלאשם א ה] 'ויהי ערב ויהי בוקר', כי ערב הוא לשון תערובות, גם בוקר הוא לשון ביקור, שיבקר את מעשיו שאינם כראוי, אז יתהפך מערב שהוא תערובות, לבוקר, כנ"ל".

יעקב אבינו ע"ה כבר הקדים תפילה על כך - להינצל מ"עשיו אחיו"

"וזה מאמר הכתוב: 'וישלח יעקב, כמ"ש אאדומו"ר זצ"ל: וישלח, הוא לשון הפשטה. כי על 'ויפשיטו את יוסף' [נראשית לו כג] מתרגם: ואשלחו. והענין מדבר זה, הוא התפשטות הגשמיות שצריכים קודם התפלה, כמו שכתב הרבינו יונה ז"ל, מובא בשולחן ערוך [סימן ק]. 'מלאכים לפניו', נודע כי מכל דיבור מתפלה נברא מלאך. וזה מלאכים לפניו, היינו לפני השם יתברך שלח מלאכים, הם דיבורי התפלה."

"ומה צעק לפניו יתברך בתפלתו, עיקר צעקתו היה 'אל עשיו אחיו', הוא כמו על עשיו אחיו, היינו, שהיצר שרע מנעוריו מראה את עצמו כאילו אחיו הוא במצוות, ומראה לאדם בפיתויו כאילו הוא מצוה כנ"ל, שעל זה תיקן יעקב אבינו עליו השלום תפלת ערבית. 'ארצה שעיר שדה אדום', היינו שהתפלל שהכח הרע, המכונה בשם עשיו אחיו כנ"ל, ידחהו אותו למקומות הרעים הנקראים ארצה שעיר שדה אדום, כי שם מקומו, ולא יהיה לו שום אחיזה בהשדה אשר ברכו ה', ולא ישלוט ח"ו שום כח החיצוני בבר ישראל, אמן נצח סלה ועד". עכל"ק.

כנגד היצר הגלוי צריך תורה - וכנגד היצר הסמוי מועילה רק התפילה

ובעין זה כתב כ"ק אאמו"ר זצללה"ה בסה"ק חלקת יהושע [פר' וילא דף מו.], שבכוחה של התפילה ניתן להכניע היצר הזה המסמא עיני האדם. וזל"ק: "את עניי ויגיע כפי [נראשית לא מז]. לרמז שיש שני יצרים, יצר של עשיו בהתגלות, ויצר של לבן צביעות".

"ועל ידי תורה מכניעין יצר של עשיו, ועל ידי תפילה יצר של לבן. 'את עניי', מרמז על תורה שניתנה על ידי יסורין [נראשית ה.]. ויצר של לבן על ידי תפלה, 'יגיע כפי', נישא לבבנו אל כפים [איכה ג מא], אמן כן יהי רצון". עכל"ק.

לבחינת לבן הוא היצר הנסתר צריך תפילה

והיינו ששתי סוגי הקליפות, בחינת לבן ובחינת עשיו, הינם שתי הסוגים הללו של היצר הגלוי והיצר הנסתר, ועל היצר הנסתר הוא מוכרח לכוחה של תפילה. כמו שכתב אא"ז זצללה"ה בסה"ק דברי בינה [פרטמ וישלח], וזל"ק: "וזהו באמת ביטול הב' בחינות של קליפות לבן ועשו, כי בחינת קליפת לבן הוא, שהיה מלוכש בלבוש טוב, ורצה לפתות את יעקב בדברים טובים, באמרו [נראשית לא מג] הבנות בנותי והבנים

בני וגו', ועצם כוונתו הרעה לא היה מורגש בחוש לעין האדם איך שהיה רצונו לעקור את הכל ח"ו".

"ולזה הבחינה צריך האדם עזר ומשען ממנו יתברך, כי אין בכח האדם להבין מעצמו עומק כוונתם הרעה. כמו האדם החולה שאינו יכול לקום מאליו. כמו כן כביכול ברוב רחמיו וחסדיו, מאיר עיני הצדיקים שיוכלו להכיר כוונתם הרעה, ולבטלם מן העולם".

עשיו הוא היצר הגלוי והשונא הנודע - וצריך כנגדו ביטחון בהשם יתברך

"ובחינת קליפת עשיו, הוא עצם כח הרע הנראה לעין כל, שהוא איש שדה ומלא רציחה, ואינו מסתיר עצמו כלל. ונגד זה הבחינה צריך האדם להתחזק בביטחון אמיתי עליו יתברך, שיעזרהו ויצילהו ממנו, ולא יוכל ליגע בו לרעה ח"ו. ולזאת המדרגה יוכל האדם לזכות על ידי שיקיים מצוותיו יתברך בבחינת אמונה שלימה, היינו, שלא יהלך בחקירות שכלי האנושי ועל טעמיהם, רק שישמרם מצד ציווי השם יתברך שכן גזר עליו". עכל"ק.

שוחט דעלמא הוא היצר הרע - משום מאי מחייב, הרי עושה תפקידו - משום צובע את העבירה כמצוה וכבר רמזו זאת במאמר הגמרא בשבת [ע"פ]: "שוחט משום מאי חייב, רב אמר משום צובע, ושמואל אמר משום נטילת נשמה. משום צובע אין, משום נטילת נשמה לא, אימא אף משום צובע". ע"כ.

וכתבו בספרים הקדושים, שמרמז על שוחט דעלמא כמובאר בתוס' שם, דהיינו היצר הרע שהוא חייב משום צובע. וצריך עיון, מהו ענין צביעת היצר הרע שמשום כך מחייבים אותו.

אמנם הדבר הגרוע ביותר שעושה היצר הרע הוא הצביעות. על דרך שכתב בעל 'התולדות יעקב יוסף' זצלה"ה בספה"ק בן פורת יוסף, וזל"ק: "שמעתי ממורי פירוש הש"ס: שוחט משום מאי מחייב משום צובע, וחד אמר משום נטילת נשמה. ופריך משום צובע וכו', אלא אף משום נטילת נשמה. כי היצר הרע נידון לעתיד, וקשה הא לכך נברא. וצריך לומר שבשביל זה נענש, שעושה עצמו ליצר טוב. ובזה יובן השוחט דעלמא חייב, וקשה הלא לכך נברא, ומשני משום צובע עצמו בדמות יצר טוב, ועל ידי זה נוטל נשמה, ופריך וכו' ומשני אף נטילת נשמה ודפח"ח". עכל"ק.